

АЗИЗ ВАТАНДОШЛАР!

Оилангизга тинчлик, хотиржамлик, жамиятимизга юксак тараққиёт, осойишталик, файзу барака тилаб, «Оила ва жамият» газетасига обуна давом этаётганини маълум қиламиз. 25 йил давомида сизнинг дилдошингиз бўлган газетамиз билан 2017 йилда ҳам бирга бўласиз, деган умиддамиз.

Обуна индекси – 176

Оила соғлом ва бахтли бўлса, бутун жамият барқарор ва фаровон бўлади.

Ислом КАРИМОВ

Оила ва

Жамият

1 (1308)-сон 4 январь 2017 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

БОЛАЖОНЛАРГА АТАЛГАН СОВҒАЛАР

Қарши шахрида ташкил этилган «Президент арчаси» байрам тадбирида болажонларга давлатимиз раҳбарининг Янги йил совғалари топширилди.

Мамлакатимизда ёш авлодга кўрсатилаётган алоҳида эътибор ва ғамхўрликнинг яна бир ифодаси бўлган ушбу шодиёнага Меҳрибонлик уйлари ва махсус мактаб-интернатлар тарбияланувчилари, ота-она қаровисиз қолган болалар,

Ватан ҳимояси йўлида ҳалок бўлган ҳарбий хизматчилар ва ички ишлар ходимларининг фарзандлари тақдир этилди.

Қорбобо, Қорқиз ва эртақ қаҳрамонлари иштирокидаги саҳна кўринишлари, шўх куй-кўшиқлар, айниқса, ўқув анжумлари ва турли ширинликлардан иборат Президент совғаси болаларда унутилмас таассурот қолдирди.

Тадбирда Қашқадарё вилояти ҳокими З.Рўзиев сўзга чиқди.

Жамшид НОРҚОБИЛОВ
(сурат), Ўза

Ушбу сонда: >>>

БОЛАНИ «АХБОРОТ ЖУНГПИ»СИДА АДАШТИРМАНГ!

Ҳар бир инсон оила қуриш, ўзидан ақли солиқ, камтар ва камсуқум фарзандлар қолдиришни, келгусида улар ота-она изини босиб, эл – юрт фаровонлиги йўлида ҳалол ва сидқидилдан меҳнат қиладиган инсон сифатида камол топишини орзу қилади.

3-бетда

БЕБАҲО ХАЗИНА

Жанжал бошланди. Жаҳл чиқса, ақл қочади, деганларидек, бу уйда келиннинг кўнглига оз-оздан оғир ботиб юрган нохушликлар бирлашиб, қора куюндек бош кўтарди. У эри ва қайнонаси шаънига маломатлар ёғдириб, икки боласини олиб ота уйга жўнади. «Дарров кетаман демай, уйингизда ўтиринг, барибир қайтиб келасиз, ажрашиб кетмайсиз-ку», деди қайнона. Келин ҳам гапдан қолмади: «Ажрашсам, ажрашавераман. Мана сиз ҳам ажрашиб, ўглингни бир ўзингиз катта қилганизу, мен буни эпловмайманми?»

4-бетда

ҚУЛЛИКНИНГ ЗАМОНАВИЙ КЎРИНИШИ

одам савдоси қурбонларининг учдан бир қисми балога тга етмаган болалардир

БМТнинг жиноятчилик ва гиёҳванд моддалар устидан назорат Бошқармаси эълон қилган ҳисоботда, сўнгги

ўн йилликда одам савдоси ва қуллик янги кўриниш, кенг қамровга эга бўлди, дейилган.

5-бетда

ТЕЗЛИКНИ ЎЛЧАШ УСКУНАЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ НЕЪЁРИ

– Автомобил тезлигини ўлчаш воситалари, яъни радарлар ҳам метрологик текширувдан ўтказиладими? Бундай радарларга қандай ҳужжат берилади?

Олимжон ОЧИЛОВ,
Самарқанд вилояти

– Республикаимизда қайси турдаги радарлардан фойдаланишга рухсат этилади? Фото ва видео радарлар билан фойдаланилаётган ноутбуклар ҳам текширувдан ўтказиладими?

Отажон ОЛЛОЁРОВ,
Хоразм вилояти

– Йўл ҳаракати хавфсизлиги ходимидан ҳайдовчи тезликни ўлчаш воситасини текширувдан ўтганлиги тўғрисидаги сертификатни талаб қилишга ҳаққи борми?

Муроджон РАҲМАТУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳри

7-бетда

НАФСНИНГ «ПАНА» КУЧАЛАРИ

Эҳтимол, Салима ҳам ўзи мударалик қилаётган қишлоқ врачлик пунктида дори-дармонлар «йўқолиб» қолаётгани, ходимлар иш ҳақиға қўшилиб ёзилаётганини кўриб-кўрмаганга олгандир.

8-бетда

ЎЗ КУЧИГА ИШОНГАН ХАЛҚНИНГ КЕЛАЖАГИ БУЮК БЎЛАДИ

Халқимиз янги – 2017 йилни кўтаринки кайфиятда кутиб олди. Янги йил байрами тадбирларида мамлакатимизга келган хорижлик сайёҳлар ҳам иштирок этмоқда. ЎзА мухбирлари уларнинг айримлари билан суҳбатлади.

Юнг Чанох (Корея Республикаси):
– Ўзбекистонга биринчи марта келишим. Дўстларимиз билан маслаҳатлашиб, сафаримизни Фарғонадан бошладик. Самарқанд, Бухоро ва Хива шаҳарларига ҳам боришни режалаштирдик. Саёҳатимиз Янги йил байрами арафасига тўғри келганидан хурсандимиз. Ҳамма ерда байрамга катта тайёргарлик кўрилган. Ўзбекистонда туризмни ривожлантириш, хизмат кўрсатиш соҳасини юксалтириш борасида катта ислохотлар амалга оширилаётгани ва бу ишларнинг қамрови тобора кенгайиб бораётгани қувонарли. Сайёҳларни кутиб олиш, замонавий меҳмонхоналарга жойлаштириш учун зарур шароит ва имкониятлар муайён. Тарихий обидаларга саёҳат, миллий хунармандлик ва халқ амалий санъати буюмлари намуналари билан таништириш ишлари юксак даражада ташкил этилган. Марғилон шаҳри ва Риштон туманидаги хунармандларнинг ишлари менга жуда ёқди.

Ўзбекистондаги тинчлик-осойишталик ва тўкин-сочин ҳаётга ҳавасимиз келди. Ўзбекистонни бежиз жаннатмонанд ўлка дейишмас экан. Қишнинг ўртаси бўлса-да, бозорлар тўкин, кўнглингиз тусаган нарсани харид қилишингиз мумкин.

Эндрю Эванс (Буюк Британия):
– Биз оиламиз билан келдик. Саёҳат учун Ўзбекистонни танлаб адашмаган эканмиз. Айниқса, тарихий шаҳарларингиз, миллий урф-одатларингиз ҳар қандай сайёҳни мафтун этади.

Барча орзиқиб кутадиган Янги йил байрами кунларида бутун Ўзбекистон янада гўзалликка бурканган. Фарғона шаҳри кўчаларидаги безаклар, бири-бирдан қизиқарли томошалар, айниқса, болаларнинг шодон ўйин-кулгуси ҳавасимизни келтирди.

Фарғонанинг кенг, файзли ва осойишта кўчаларида сайр қилиб юрар эканман, танга ҳузур бағишловчи мусаффо ҳаводан тўйиб-тўйиб нафас олдим. Қайси кўчага қирмай, миллий ва замонавий архитектура ютуқларини ўзида мужассам этган гўзал ва мухташам бинолар диққатингизни тортади. Бундай кайфиятни, бунёдкорлик ва ривожланишни Ўзбекистоннинг барча жойларида кузатиш мумкин. Аҳмад Фаргоний қамолга етган маскан – Фарғонани зиёрат қилиш асосида бунга гувоҳ бўлдим. Тинчлик-осойишталик ҳукм сураётган, халқ фаровонлиги муттасил юксалиб бораётган бундай юртга байрамлар ярашади.

Анна Кристи (Франция):
– Дунёнинг қўллаб қадимий шаҳарларида бўлганман. Аммо Хиванинг гўзаллиги мени бутунлай ўзига ром этди. "Очиқ осмон остидаги музей" деган таърифта жуда мос. Ўзбекистонда тарихий меросни асраб-авайлашга қаратилаётган алоҳида эътибор ҳар қанча таҳсинга муносиб. Бу борадаги ишларни бутун дунёга ибрат сифатида кўрсатиш мумкин. Янги йил байрамга алоҳида тайёргарлик кўрилар экан. Бунинг бари ўзига хос, жуда ажойиб. Халқингизнинг ўз кучи ва келажагига ишончи баланд. Бундай халқнинг келажаги буюк бўлишига шубҳа йўқ.

Ватанабе Хикару (Япония):
– Бухоро ҳақида болалигимдаёқ эшитганман. Кейинчалик бу қадимий шаҳар ҳақида кўп маълумотларга эга

бўлдим. Бу ерга келгач, буткул мафтун бўлдим-қолдим. Шаҳар ўқини ва эшитилганларимдан ҳам зиёда ва сеҳрли экан. Шаҳарнинг қадимий қисмидаги кўпгина осори-атиқалар билан танишдим. Барчаси гўзал. Айниқса, Масжиди Калон, Минораи Калон ва Мир Араб мадрасасидан иборат Пойи Калоннинг дунёда ўхшаши йўқ. Мажмуа ўзига хослиги, меъморий ечимларининг мукамаллиги, нақшлар жиҳоси билан ҳар қандай мутахассисни ҳам лол қолдиради. Гўзалликдан завқ олувчи инсоннинг тушларига кирди бу шаҳар.

Бухоронинг сайёҳлик имкониятлари кенг экан. Кейинги вақтларда туризмни янада ривожлантиришга қаратилаётган эътибор хорижлик сайёҳлар оқимини кўпайтиришга хизмат қилади. Лаби ҳўвиз яқинидаги майдонда ўрнатилган Янги йил арчаси атрофида жамланган турли ёшдаги кишиларнинг юз-кўзидаги таассум, айниқса, болаларнинг шодон қийқириқлари беихтиёр сенга ҳам кўчади, кайфиятнинг кўтарилиб, ҳаётга шукроналар айтасан. Шундай бахтиёр юртда яшаётган инсонларга ҳавасинг келади. Янги йилни Ўзбекистонда – қадимий Самарқандда кутиб олмоқчиман.

Фебрис Дилборе (Франция):
– Бухорога деярли ҳар йили келаман. Юртингизда юз бераётган ўзгаришлар, бунёдкорликлар ҳақида таассуротларим бир олам. Дунёнинг қўллаб мамлакатларида бўлганман, лекин ҳеч бир мамлакат мени Ўзбекистончалик ўзига тортмайди. Бухоро – ўзи бир олам, эртакнамо шаҳар. Бетақрор сўзини Бухорога нисбатан бемалол, ҳеч бир истиҳоласиз қўллаш мумкин. Бу ердаги обидалар аждодларингиз заковатидан дарак беради.

Ўзбекистоннинг ҳавас қиларли жиҳатлари кўп. Мен бу ўринда тинчлик ва осойишталикни, одамларнинг хушмуомалалигини ҳам назарда тутаяман. Оқшомлари шаҳар кўчаларини бемалол айланасиз, атрофдаги хотиржамликдан дил яйрайди, ҳеч нарсадан хавотир йўқ. Ваҳоланки, бугун жаҳоннинг қўллаб мамлакатлари аҳолиси бундай ҳолатни фақат орзу қилади. Кўчадан ўтаётганда, бирор нарса ҳақида суриштирмоқчи бўлсангиз, сизга илтифот билан жавоб беради, "Хуш келибсиз, шаҳримизга!", деб ҳам қўйишади. Бир гал Тошкент метросида ёш йигит ўрнидан туриб, мени ўтиришга таклиф қилди. Ҳайрон қолганман. Ёнимдаги таржимон бизда ёши катталарни ҳурмат қилишда, дея изох берганидан сўнг тушунгандай бўлдим. Ажойиб қадриятлар! Бунақасини бошқа жойда учратиш қийин.

Герхард Хоффман (Германия):
– Бухоролик ҳамкорларимга кўмаклашиш учун келганман. Улар бўш вақтимизда тарихий ёдгорликларни томоша қилишга таклиф қилди. Узимча, бир соат кифоя қилади, деб ўйлагандим. Янглишибман. Обидаларни томоша қилиш, уларнинг улугворлигини ҳис қилиш учун бир ҳафта ҳам етмас экан. Европада ҳам қадимий ёдгорликлар кўп. Лекин улар атрофини аллақачон осмонлар замонавий бинолар қуршаб олган. Бухоронинг эски шаҳар қисмида бўлган киши ўзини донишманд Шарқнинг сеҳрли муҳитида ҳис этади.

Ўзбекистон халқи қадриятларини гоёат улуглар, ўтмиш маданиятини жуда қадрлар экан. Бу обидаларни асл қиёфасида сақлаган ҳолда таъмирлашга давлат миқёсида алоҳида эътибор қаратилаётганида яққол намён бўлиб турибди. Бухорога мени ишбилармонлик бошлади. Энди бу қадимий шаҳарга мафтун сайёҳ сифатида ҳам келаман.

ЎзА

УРГУТ ТУМАНИДА ЧЕГАРАЧИЛАР ОИЛАЛАРИГА ЯНГИ УЙЛАР КАЛИТЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

Самарқанд вилояти Ургут туманида Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати чегара қўшинларига қарашли ҳарбий қисм хизматчилари оилалари учун янги уй-жойлар фойдаланишга топширилди.

Тадбирда мамлакатимиз Қуролли Кучларида амалга оширилаётган изчил ислохотлар жараёнида ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзоларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ҳамда ижтимоий муҳофазат қилиш, турмуш шароитини янада яхшилашга алоҳида эътибор қаратилаётгани таъкидланди. Ҳарбий хизматчилар учун замонавий уй-жойлар бунёд этилаётгани, турар жойдан фойдаланишда улар учун қўллаб имтиёзлар берилаётгани ана шу эътибор самарасидир.

"Тўрткўл" маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида замонавий лойиҳа асосида бунёд этилган ушбу хонадонларда ҳарбийлар оила аъзолари учун барча шароит яратилган. Меҳмонхона, болалар ва катталар хонаси, шинам ошхона зарур жиҳозлар билан таъминланган.

– Янги йил байрами ва Ўзбекистон Қуролли Кучлари ташкил этилганининг 25 йиллиги арафасида фойдаланишга топширилган уйлар оиламиз учун катта совға бўлди, – дейди ҳарбий хизматчи Б.Холмирзаев. – Бундан аввал-тимизнинг ҳарбийлар ва уларнинг оила аъзоларига қаратаётган ғамхўрлиги самараси деб биламиз. Биз, бу эътиборга жавобан зиммамизга юклатилган вазифаларни шараф билан бажариб, Ватанимиз тинчлиги, сарҳадларимиз яхлитлиги, халқимиз осойишталигини таъминлаш йўлида сидқидилдан хизмат қиламиз.

Тадбир доирасида ҳарбий қисм хизматчилари ва уларнинг оила аъзолари учун концерт дастури намойиш этилди.

Ғолиб ҲАСАНОВ

ФАРҒОНАДА ҲАЙВОНОТ БОҒИ ИШ БЛАДИ

Мамлакатимизда 700 дан орტიқ турдаги умуртқали, яъни сут эмизувчи, судралиб юрвчи жонзотлар, балиқлар, амфибиялар ва 15 мингдан зиёд турдаги умуртқасиз ҳайвонлар учрайди. Бу юртимиз ҳайвонот дунёси нақадар бой ва хилма-хил эканида далолат. Ушбу ноёб табиий бойликларни асраб-авайлаш мақсадида кенг қўламли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Ноёб ва йўқолиб бораётган ҳайвонлар коллекциясини ташкил этиш ва уларни сунъий кўпайтириш, аҳолини юртимиз ва жаҳон фаунаси билан таништиришда ҳайвонот боғлари муҳим аҳамият касб этади.

Уч гектардан зиёд майдонни эгаллаган мазкур ҳайвонот боғи Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 20 майдаги "2016-2020 йиллар даврида Тошкент ҳайвонот боғини ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида"ги қарори ижроси доирасида барпо этилди. Бу ерда турли ўлкалардан келтирилган 70 дан орტიқ ҳайвон ва антиқа қушларни кўриш мумкин. Ҳайвонот боғи иш бошлаши билан 60 га яқин иш ўрни ташкил этилди. Янги ҳодимларнинг аксарияти коллеж битирувчиларидир.

Ҳайвонот боғида тоғ ҳайвонлари сақланадиган бўлим анча кенг жойини эгаллаган. Шер, айқ, тўнғиз каби ҳайвонлар махсус қафасларда сақланади. Тош уюмлари устида сакраб юрган тоғ қўйи, тоғ эчкиси, Африка туяқуши, лама, махсус ҳовузларда сузаётган ғозлар, ноёб балиқларни ҳайрат билан томоша қилаётган болажонларнинг қувончи чексиз.

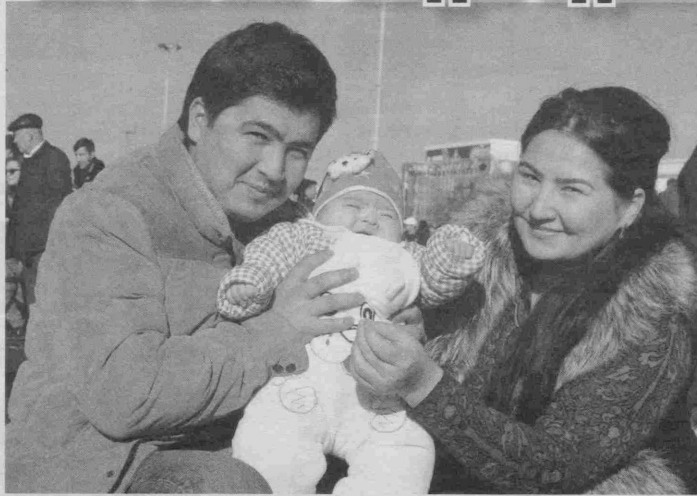
– Анчадан буён шаҳримизда ҳайвонот боғи бўлишини орзу қилиб юрардик, – дейди Феруза Субхонбердиева. – Янги йил байрамида бу бизга, фарзандларимизга катта совға бўлди. Бу ерда жуда яхши шароит яратилибди. Бугун фарзандларимнинг шодлигини кўриб, ўзим ҳам беҳад қувондим.

Тадбирда Фарғона вилояти ҳокими Ш.Ғаниев сўзга чиқди.

Маъсуджон СУЛАЙМОНОВ,
Муқимжон ҚОДИРОВ (сурат), ЎзА

Биринчи Президентимизнинг: “Оила ҳаётининг абадийлигини, авлодларнинг давомийлигини таъминлайдигани, муқаддас урф-одатларимизни сақлайдигани, келажак насллар қандай инсон бўлиб етишишига бевосита таъсир кўрсатадиган тарбия ўчоғидир” деган сўзларида ҳаёт ҳикмати муҳассам.

БОЛАНИ “АХБОРОТ ЖУНГЛИ”СИДА АДАШТИРМАНГ!

«Бола – оила» муносабатидаги маънавий маконда боланинг дунёқароши, унинг идроки ва дунёқароши шаклланиди, илдиоз отади. Мана шу муҳит таъсирида бола тарбия топади. Шу билан бирга, замонга мутаносиб равишда ана шу оилавий маънавий макон муҳити доимо ўзгариб боради. Бу эса ота-онанинг онг-тафаккуридаги ўзгаришлар билан боғлиқ. Яқинларининг миллий урф-одат ва анъаналарга муносабати, унга амал қилиши ёки бевосита таъсир келтирмайди. Бу аввало, вақт, замон нуқтаи назаридан оила маънавий маконининг қайсидир даражада ўзгараётганида ўринади. У анъанавий оила муҳити маконидан фарқ қила боради.

Бугун замонавий ахборот воситалари – радио-телевидение, мобил алоқа воситалари болалар ҳаёт тарзининг ажралмас бўлагига айланган. Уларнинг хатти-ҳаракати, хулқ-атвори, қарашлари, тасавурлари мўъжазгина оила муҳити билангина эмас, «дунё ахборот майдони» билан боғлиқ бўлиб қолди.

Турли халқлар, миллатлар ҳаётига алоқадор воқеа-ҳодисалар, урф-одат ва анъаналар, мусиқа, рақс, кўшиқлар орқали нафақат ўз халқи ва миллатига, унинг миллий ғоя, мафкурага дахлдор бўлган кўрсатувларга, айна пайта, унга тамомила ўхшамаган, айрим ҳолларда урф-одат, анъана-

ларимизга зид ахборот майдонининг таъсирига боғланиб қолмоқда. Мафкураравий курашлар авж олиб, инсонлар, хусусан, ёшлар онги ва қалби, тафаккури учун кураш кучаяётган бир даврда фарзандларимизни турли ёт, бегона ғоялар таъсиридан ҳимоялаш, доимий оғоҳлик ҳаётини заруратга айланган. Бунда «оила-мактаб-маҳалла» тизимидаги ишлар мунтазам, изчил йўлга қўйилиши, бевосита таъсир, лоқайдликка қарши курашиш муҳим аҳамиятга эга. Оилада, ўқиш ва иш даврида ҳамда ундан ташқари вақтларда, улардан хабардор бўлиш, керак бўлса, уларга масъулият юклайдиган тадбирларни кўпроқ ташкил этиш, жамиятда ҳам ўз ўрнини англашига имкон яратиш бу жараёнда жуда зарурдир.

Онги ва тафаккури миллий ғояларимиз билан уйғун ёшлар, улар қайси миллатга мансуб бўлмасин, ҳар хил ёт, зарарли ғоялар ва қарашлар

таъсиридан холи бўлади, бунинг натижасида ўзига хос «мафкураравий иммунитет» шаклланиши ва қарор топади. Оила, мактаб, маҳаллада миллий ғоя ва мафкуранинг ёшлар онгида мустақам шаклланиши кўпгина омиллар билан чамбарчас боғлиқ. Бу бир томондан, оила муҳити, ота-онанинг дунёқароши, иймон-эътиқоди, ишончи билан боғлиқ бўлса, иккинчидан, таълим-тарбияни ташкил этиш маҳорати, ота-онанинг ўз боласи олдидаги масъулиятини идрок этиши, ибрат бўла олиши, учинчидан, оиладаги ва маҳалладаги маънавий муҳит, ахборот макони ва унга муносабатда мустақил онг, тафаккур тарзининг миллий ғоя ва мафкура билан ҳамоҳанглиги, уйғунлигини тақозо этади. Айна пайта, илм-фан билан шуғулланиш ёки ҳунар эгаллаш ҳақида жиддий ўйламайдиган, миллий ғояларимиз, маънавий қадриятларимизни чуқур ҳис

қилиб улгурмаган ёшларнинг озчилик бўлса-да, борлиги ташвишланарли ҳолдир.

Бундайлар турли носоғлом қарашларга, ғараз ниятли айрим кимсаларнинг таъсирига беихтиёр боғланиб қолиши эҳтимолдан холи эмас. Юртимизда фаолият юритаётган фуқаролик жамияти институтлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари, сиёсий партиялар, ўз-ўзини бошқариш органлари бунга бевосита таъсир кўрсатадиган кенг қамровли мувофиқлигини англайди.

Мустақил юртимизда жамиятнинг маънавий негизларини янада ривожлантириш, азалий миллий қадриятларни асраб-авайлаш ва мустақамлаш, жамиятимизда юксак маънавий муҳитни кенг қарор топтириш, миллий менталитетимизга мутлақо ёт бўлган ва кучайиб бораётган турли хил зарарли таъсирларга қарши туришда оиланинг ўрни ва аҳамиятини ошириш лозимлигига алоҳида эътибор қаратилаётгани бежиз эмас. Ҳар бир оилада соғлом маънавий муҳит қарор топган бўлиши, маҳалла ахлининг ҳамжихатлиги, бир-бирини бевосита таъсир кўрсатадиган муҳитни янада кенгайтириш мақсадга мувофиқлигини англайди.

Аввало, муқаддас даргоҳ – оилада ҳар бир фарзанд дилида, онг-шуурида муҳим ўрнашадиган бу эзгу туйғулар ҳамisha инсоннинг ҳаёт йўлини мунава-вар қилиб туради.

**Камола ДАЛИМОВА,
Гулнораҳон НАЗАРОВА,
Андижон Давлат тиббиёт
институтининг неврология
кафедраси ўқитувчиси.
Назира БОЙМУРОҚОВА,
олган сурат**

БАХТИМ БОИСИ СИЗ...

Онам – бебаҳо давлатим

Меҳр-оқибатли – асрий анъаналаримизни эъзозлаб, каттага ҳурмат, кичикка иззат кўрсатиб, қарияларимизни қадрлаб яшайдиган халқимиз. Оила, яқинларимиз, қариндошларимиз бахти, хотиржамлиги биз учун ҳамма нарсадан муҳим.

Болаларимизнинг бир лаҳзалик қувончини деб боришимизни беришга тайёрмиз. Тинчлигимиз, хонадонимизнинг файзу баракаси, дастурхонимиз тўқинлиги ота-оналаримиз, бобою момоларимиз дуоси туйфайли. Уларнинг йўл-йўриғи, панднасиҳатлари сабаб ҳаёт сўқмоқларида қоқилмай, синовларини матонат билан енгиб-яшаймиз.

Одинаҳон хожи она ана шундай дуогўй оналаримиздан бири. Одинаҳон ая қирқ йил фаррош бўлиб ишлади. Олти фарзандни оқ ювиб, оқ тараб элга қўшди. Турмуш ўртоғига елкадош бўлди.

Онаси моҳир чевар бўлгани учунми, Одинаҳоннинг ҳам тикиш-бичишга бўлақча уквчи бор эди. Тақдирни қарангки, чеварлик бобида она-сидан қолишмайдиган қайнонага келин бўлди. Қайнонасининг қаватига кириб, тикувчилик сирларини ўрганди. Янги, замонавий андозалари, хушбичим либослари билан тезда эл озғига тушди. Қайнонасининг: «Қизим, тиккан кўйлақларингизнинг қийимларини эгасига қайтариб беришга одат-ланинг. Чунки бировнинг ҳақи уйдан баракани

кўтаради», деган ўғитига қатъий амал қилиб яшайди. Шу тарбия туйфайли хонадонда соғлом муҳит шаклланди. Фарзандлари ҳам ўзганинг ҳақидан кўрқадиган бўлиб ўсди.

Одинаҳон ая қайнонаси Махфиратхон буvidан нафақат тикувчилик, балки бекалик, оналик, аёлликнинг ҳам ўзига хос сирларини ўрганди. Оилада, фарзандлар наздида ота маконининг нақадар юксак бўлиши аёлга боғлиқ эканини англаб етди. Фарзандларига ҳам шу тарбияни сингдирди.

Таниқли адиб ва драматург Комил Яшиннинг кичик синглиси бўлган Одинаҳон хожи она акасини ўзгача меҳр, ҳурмат билан эслайди. Болалик йиллари ҳақида набираларига сўзлаб берганида ўзи ҳам хотиралардан завқланади.

– Ота-онамиз бизни юрт қорига ярайдиган инсонлар қилиб воёга етказди, – дейди аянинг тўнғичи, «Микрокредитбанк»нинг Андижон вилояти филиали бўлим бошлиғи Ойбек ака Муродбеков. – Олти фарзанднинг барчаси бугун турли соҳаларда меҳнат қилаяпмиз. Онамизнинг борлиги – энг катта бахтимиз...

Бугун фарзандлари, келинлари, куёвлари, неварачеваралари бағрида кексалик гаштини сураётган Одинаҳон аянинг тетиклигига, бардамлигига, сўзасомоллигига ҳавасингиз келади. Уларнинг дуолари сабаб оила хотиржам, дастурхонда барака бор.

Дарҳақиқат, уйимиз тўрида офтоб мисол чарақлаб кўнглимизга нур бағишлаб тургучи, хонадонларимиз файзи бўлган пиру бадавлат оталаримиз, оналаримиз бор экан, ҳамisha юртимиз тинч, йўлларимиз ёруғ, ҳаётимиз фаровондир!

Зилола РАҲМОҶОВА

Боланинг характерини, табиати ва дунёқарашини белгилайдиган маънавий мезон ва қарашлар – яхшилик ва эзгулик, олижаноблик ва меҳр-оқибат, ор-номус ва андиша каби муқаддас тушунчаларнинг пойдевори оила шароитида қарор топиши табиийдир.

И.Каримов

“Юсак маънавият — енгилмас куч” асаридан.

Ҳеч ўйлаб кўрганмисиз, болалар нимадан кўрқадилар?.. Йўқ, қоронғуликдан эмас, касал бўлишдан, укол ва ҳатто ажинау олабўжилардан ҳам кўрқмайдилар. Ич-ичидан эзиллиб, “ичимдагини топ!”, деб яшасалар яшайдиларки, аммо бу кўрқувни бировга ошкор ҳам этмайдилар.

Уларнинг бегубор қалбига йўл топсангиз, энг бебаҳо хазинаси, дунёдаги энг катта қувонч — ота-онаси эканини, уларнинг ажрашиб кетишидан, отаси ёки онасидан жудо бўлиб, етимликда қолишдан жуда-жуда кўрқшини билиб оласиз! Бошқалар ота-онасининг аҳил-тотув яшашини, ўз оиласи дунёдаги энг яхши гўша бўлишини чин кўнгилдан истайдилар.

Ҳа, болалар биз катталар ўйлаганимиздек, бошини ким силаса ўшанга меҳр кўйиб, кўникиб кетавермайдилар. Агар шундай бўлса, буни иложсизликдан, имконсизликдан қилади: “Менинг ўз ота-онам” деган бебаҳо бир сўзни эса қалбининг энг ардоқли бурчида асрайди.

Тасаввур қилинг: тотув ва ҳамжиҳат оила, бобою бувиси, ота-онаси меҳридан баҳраманд бўлиб ўсаётган, бағри бутун ўғил-қизларнинг чеҳрасида табассум, кўзлари тийрак, ўзлари дадил... Қанчалар чиройли манзара. Аммо бу манзарага ўзи билиб-билмай қора чизик тортаётган, ёш оилани пароканда қилаётган ота-оналар, бувижонлар афсуски, орамизда учраб турибди. Энг ачинарлиси, аксарият ёш оилаларнинг ажримига арзирли сабаблар ҳам йўқ.

БИРИНЧИ ҲИҚОЯ

...Бирни тўрт, бири икки яшарлик икки ўғилнинг онаси — келиннинг тоби қочди. Шифокорга кўриниб келиш учун турмуш ўртоғидан пул сўради. Йигит икки-уч кунда маош олиши, унғача шифокорга кўриниб, керакли муолажаларни ёздириб келса, шунга қараб дори-дармон олиб беришини хотинига тушунтирди.

— Бу уйда менга ҳеч қачон пул топилмаган! — дея бирдан тутақиб бақира кетди жувон.

Жанжал бошланди. Жаҳл чиқса, ақл қочади, деганларидек, бу уйда келиннинг кўнглига оз-оздан оғир ботиб юрган нохушликлар бирлашиб, қора кyunдек бош кўтарди. У эри ва қайнонаси шаънига маломатлар ёғдириб, икки боласини олиб ота уйига жўнади. “Дарров кетаман демай, уйингизда ўтиринг, барибир қайтиб келасиз, ажрашиб кетмайсиз-ку”, деди қайнона. Келин ҳам гапдан қолмади: “Ажрашсам, ажрашавераман. Мана сиз ҳам ажрашиб, ўғлингизни бир ўзингиз катта қилгансиз, мен буни эпполмайманми?”

“Муштдай боши билан рўзгоримдан ажраганимни юзимга солди-я”, деган уйда қайнонанинг дили оғриди.

Орадан ҳафтала-ойлар ўтди. Келин қайнонасидан узр сўраб келмади. Йигит бир неча марта болаларини кўришга борди. Қайнона келинга эгилмаслигини айтди.

Йил ўтди... “Қайнонаси келмаса, бермайман”, деди қизнинг отаси. Ўртада гап ташувчилар кўпайди. Адоват кучайди. Маҳалланинг яраштирув комиссияси, оқсоқоллар, маслаҳатчилар, ФХДЁ бўлимидаги масъуллар бу оилани сақлаб қолишга кўп уринишди. Ярашиб кетишлари учун қайта-қайта муҳлат тайинланди. Бир оғиз узр сўраш билан ҳал бўладиган жанжал охир-оқибат, оила бузилишига сабаб бўлди. Қайнона бошқа келин олди. Икки норасида тирик етим қолаверди.

Яқинда ўша келинни учратдим. “Болаларим دادасига ичкики, соғинганини менга билдирмасликка уринишади. Тенгдошларини отаси билан кўрганида шунақа маъно бўлиб қолишадими, уларга қараб, юрагим увишади. Ёш эканман, катта хато қилганимни энди тушуняпман”, дейди...

ИККИНЧИ ҲИҚОЯ

Ўзига тўқ хонадоннинг бекаси тортиша-тортиша 20 яшар ўғлини уйлантиришга оила бошлигини кўндирди. 18 ёшли қизни келин қилишди. “Орзу-ҳавасли” қайнона тўйда борини тўкиб-сочди. Келин

тароф ҳам унинг “измидан” чиқмади.

Ёшлар бахтлидек эди. Кўп ўтмай келинчакнинг оғзи нордон бўла бошлади. Ҳамма хурсанд. Аммо... Ҳомиладорлигининг бешинчи ойда келинчак ота уйига кетиб қолди. Нима гап-сўзалигини биров англаб, биров англамади. Қайнона: “Жуда эрка экан, отасиникига кетди-ю, қайтмайман, деб туриб олди”, деб келинчакни айблади.

Маҳалла фаолларининг суриштирувларидан

БЕБАҲО ХАЗИНА

кейин қизнинг онаси минг андиша билан, “сир”ни очди. “Орзу ҳавасли” қайнона келиннинг ҳомиладор бўлганини эшитган кунидан бошлаб: “Бешик тўйига онангиз ҳаммамизга энг қимматбаҳо кийимлардан бош-оёқ сарпо қилсин. Чақалокнинг кийимлари ҳам, музлатгич, телевизор, кир ювадиган машина, болалар учун ётоқ тўлғами ҳам хорижники бўлсин”, деб талаб қўя бошлабди. Келинчак: “Аввал бола туғилсин, кейин бир гап бўлар”, деса, “Ҳозирдан ҳаракатни бошлашмаса, кейин шошиб қолишади, бориб айтинг”, деб қисталанг қилармиш.

Тўйда қайнонаси талабларини бажараман, деб қарзга ботган отасини ўйлаб келин бу ҳақда уйда-гиларга индамаган. Ҳамма гап оидинлашганида эса қизнинг отаси: “Бундай молпараст хотиннинг қўлига қизимни юбормайман”, деб туриб олган. Қайнона ҳам қудасига аччиқ қилиб, ўғлини бошқа бир қизга расмий никоҳсиз уйлантирган! Шу тариха ҳали туғилмаган болакайни тирик етим қилишди.

Беихтиёр ўйлаб қоласан: нега қайнона нева-

расининг эсон-омон туғилишини ўйлаш ўрнига, бешик тўйи баҳонасида 15 ёшли қизларга ўхшаб, қимматбаҳо кийим-кечак орузида юрибди?! Унинг ўзида истаган нарсасини сотиб олишга имкон йўқми? Бор!!! Лекин молпарастлик, дабабага ўчлик уни шу даражада тубанлаштирган!

Ҳаётда бундай мисоллар кўп. Қайси бир жувон эрини рашк қилиб, оиладан кўнглини со-вутса, бошқа бир хонадонда қайнона-келиннинг муросиси келишмайди. Келиннинг ҳар қадамидан айб топишга уринаётган қайноналар, телефонда дугоналари ёки онаси билан соатлаб гаплашиб, қайнона-қайнонаси норози қилаётган келинлар, бегона йигитлар билан интернет орқали танишиб, эрмак учун ёзишмалар олиб бораётган, чекка-чеккада пичирлашиб гаплашаётган жувонлар ҳам афсуски, орамизда анчагина топилади...

Бу мавзуни ўрганар эканмиз, арзимаган сабаблар билан ажримгача бораётган оилаларда кўпроқ қайноналар ва келинлар айбдорлиги оидинлашади. Айрим йигитларимизнинг рўзгор тебратилган, оилани бошқаришга тайёр эмаслиги ҳам бор гап. Эҳтимол, шу боисдан кечагина хотини билан аҳил яшаётган қувв ҳеч иккиланмай ажримга кўнаётган, фарзандини тирик етим бўлишига бепарво қараб тургандир. Бундай ҳолатларда аксарият хонадонларда охириги қарорни оиланинг устунлиги — Отадан эшитмаётганимиз ҳам одамни ўйлантиради.

Кўпни кўрган онахонлар билан суҳбатлашсангиз, “Қизларнинг чиройли, очик чеҳрали, иложи бўлса ўқимишлисини келинликка танланг, хушрўй келиннинг боласи чиройли, ўқимишли келиннинг боласи билимли, тийрак бўлади”, деб насиҳат қиладилар. “Чиройли бўлса-ю, рўзгор ишини эпполмаса-чи?”, деб сўрасангиз. “Ҳаётдан орттирган тажрибангизни ишга солиб, рўзгор сирларини келиннингизга ўргатмасангиз, сизнинг оналингиз қарда қолади?”, деб беозоргина дашном ҳам беришади... Янги хонадондагилар кўнглига йўл топишда хушмуомала, очик чеҳра ва табассумли бўлиш келинлар учун энг яхши фазилат эканини ҳам ана шундай нуруний онахонлардан ўрганганмиз.

Бугун мамлакатимизда оилани мустаҳкамлаш, унда соғлом маънавий муҳитни қарор топтиришга қаратилган ишлар кўлами жуда кенг. Белгиланган дастурлар асосида давлат ва жамоат ташкилотларининг ҳамкорликда оилавий бизнесни ривожлантириш, аёллар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлашга доир ишлари ҳам энг аввало, оила фаровонлигини юксалтириш мақсадида амалга оширилмоқда. Маҳаллалардаги яраштирув комиссиялари, ФХДЁ бўлиmlари ходимлари нотинч оилалар билан тушунтириш ишларини олиб бораётганини, оилани сақлаб қолишга уринаётганини, ҳуқуқ-тартибот органлари вакиллари аҳоли ўртасида тарғибот ишларини ташкил қилаётганини ҳаммамиз кўряпмиз, гувоҳ бўляпмиз.

Шу ўринда бир фикр тўғилади: юртимизда оилани мустаҳкамлаш учун олиб борилаётган шунча саъй-ҳаракатларни писанд этмай, маҳалла фаоллари, ФХДЁ бўлиmlи масъулларининг тушунтиришларига қўлоқ солмай арзимаган сабаблар билан ажримгача бораётган ва ёшгина қоракўзларни тирик етимлик чангалига ташлаётганларга энди қатъийроқ чоралар кўриш керакка ўхшайди. Енгил-елпи баҳоналар билан қизини уйига қақриб олаётган ёки келинни уйдан кетказиб, бошқа хонадонлардан келин излаётган қайнона-қайноналар, ўз ҳаловатини ўйлаб, болаларини тирик етим қилаётган ёш ота-оналар шунда хушёр тортишармиди?

Тўғри, бугун “етимлик” деган сўз илгаригидек аянчли жарангламайди. Негаки, юртимизда ўсаётган ҳар бир боланинг ҳуқуқлари мамлакатимиз Қонунлари асосида қаролатилган. Хонадонларимизда фаровонлик, тўкинлик. Боланинг моддий эҳтиёжлари ҳам отаси ёки онаси ҳисобидан таъминланмоқда. Аммо тирик етим бўлиб қолаётган боланинг ота ёки она меҳрига ташналигини, қалбидаги кемтикликни нима билан тўлдирармиз? Ўзи истамай йўқотган энг катта қувонч, энг бебаҳо хазинаси бадалини қандай тўлаймиз?

Ҳамроҳон МУСУРМОҶОВА,
журналист

БМТнинг жиноятчилик ва гиёҳванд моддалар устидан назорат Бошқармаси эълон қилган ҳисоботда, сўнги ўн йилликда одам савдоси ва қуллик янги куруниш, кенг қамровга эга бўлди дейилган.

2016 йил 20 декабрь куни БМТ Хавфсизлик кенгаши одам савдосининг ҳар қандай кўринишини кескин танқид қилуви резолюция қабул қилди. Ҳужжатда, бу иллатга бевосита ва билвосита жалб қилинган ҳар қандай ташкилотга нисбатан жазо чоралари қўлланилиши таъкидланади. Таҳлилчилар бир овоздан эътироф этганидек, XXI аср инсон учун жуда кўп салбий унсурларни олиб келди. Терроризм, гиёҳвандлик, қурол-яроғ, одам савдоси, фоҳишабозлик муаммолари, миссионерлар найранглари шундай иллатлар жумласидандир. Кейинги йилларда одам савдоси билан боғлиқ жиноятлар жиддий ташвиш ва хавотирларни келтириб чиқармоқда. Тарқатилган хабарларга қараганда, одам савдоси қурбонларининг учдан бир қисмини балоғатга етмаган болалар ташкил қилади. Африка ва Кариб ҳавзасида болалар одам савдоси қурбонларининг 60 фоизини ташкил қилиши ўта ачинарлидир.

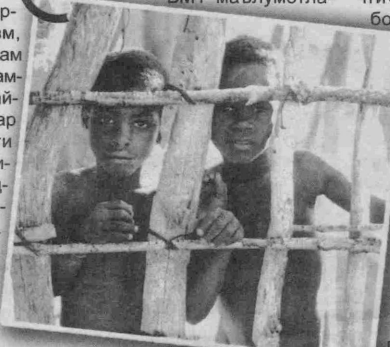
БМТ маърузачиси Кристина Кангаспунта сўзларига қараганда, қулликка мажбур қилинаётган хотин-қизларнинг 72 фоизи асосан жинсий эксплуатация қилинади. 20 фоизи эса мажбурий меҳнатга жалб этилади. Террор авж олган минтақалардаги қуролли можароларда одам савдоси ўрта асрлардаги қулликдан деярли фарқ қилмайди. Таҳлилчилар фикрича, инсон савдоси қурбонларининг катта қисмини

ҚУЛЛИКНИНГ ЗАМОНАВИЙ КЎРИНИШИ

одам савдоси қурбонларининг учдан бир қисми балоғатга етмаган болалардир

болалар ва хотин-қизлар ташкил қилади. Бироқ сўнги вақтларда қулликка тортилаётганлар орасида эркаклар ҳам кўпайди. БМТ маълумотла-

рига кўра, эркаклар асосан Африка мамлакатларида мажбурий меҳнатга ва қуролли низоларга тортилмоқда.

Одам савдоси инсон қадриятини поймол қилишни аниқлатади. Яқин Шарқ ва Шимолий Африка мамлакатларида фаолият юритаётган террор гуруҳлари аёл ва болаларни қул қилмоқда, бир буюм сингари сотиб юбормоқда. Фарбий Европада уй ишларига жалб қилинаётган хотин-қизларни ҳам одам савдоси қурбонлари сафларига киритиш мумкин.

Замонавий қулликка қарши кураш жуда муҳим аҳамият

касб этиши лозим. XXI асрдаги қуллик ўз ҳолича пайдо бўлиб қолгани йўқ. Бунга асримизнинг бир қатор муаммолари сабаб. Қашшоқлик, хотин-қизларга нисбатан камситишлар, бошқарувдаги камчиликлар, трансмиллий уюшган жиноий гуруҳларнинг таъсир доираси кенгайиши бунинг асосий сабабидир. Таҳлилчилар фикрича, жаҳон иқтисодиёти ривожланиши, транспорт тараққиёти, маҳаллий ва давлатлараро миграция одам савдоси билан шуғулланувчиларнинг фаолияти авж олишига сабаб бўлди. Бир нарса аниқ, жаҳондаги бирор бир давлат якка бу иллатга қарши кураша олмайди. Бунинг учун ҳамкорлик зарур. Кейинги йилларда одам савдоси туфайли юзага келаётган глобал хавф қанчалик ортиб бораётган бўлса, дунёнинг қатор мамлакатларида бу жиноятга қарши курашишга қаратилган чора-тадбирлар кўлами ҳам шунчалик кенгаймоқда. Глобал қашшоқликни йўқ қилиш учун глобал миқёсида қарор қабул қилиниши керак. Одам савдоси (trafficking in human beings) – замонавий қулликнинг кўринишларидан биридир. Бу иллатга қарши барча давлатлар ҳамкорликда фаолият юритишлари зарурлиги сабаб-

ли, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг энг кўп эътибор қаратаётган фаолият йўналишларидан бирига айланади.

Инсон эркинлиги замонавий дунёнинг энг буюк қадриятидир. Шахс эркинлигини таъминлаш эса ҳар бир давлат олдида турган муҳим вазифалардан биридир. Одам савдоси уюшган жиноий гуруҳлар кўрадиган асосий даромадлардан ҳисобланади. Бугун "жиноий бизнес" деб аталмиш одам савдоси кенг қамровли тус олгани боис мазкур иллат орқали топилаётган даромадлар ноқонуний қурол-яроғ ва олмос савдоси келтирадиган даромадларга тенглашди. Халқаро экспертларнинг фикрича, одам савдосидан уюшган жиноий гуруҳлар бир йилда 9,5 миллиард доллар даромад топади. Бошқа экспертлар эса одам савдоси бозоридagi савдо айланмаси 32 миллиард долларга етишини айтишади.

БМТ маълумотларига кўра, бугун жаҳонда қулликка тортил-

ган инсонлар сони 27 миллиондан ошиб кетган. Бу рақам йил сайин кўпайиб бормоқда. Одам савдоси билан боғлиқ вазият, БМТ маълумотларига кўра, Непал, Судан, Бирлашган Араб Амириклари, Габон, Гаити, Мьянмада аянчли экан. АҚШ давлат департаменти маълумотларига ишониб, ҳар йили дунёда 4 миллионга яқин киши ўзларининг иродаларига зид равишда ушланади, сотилади, сотиб олинади ва бошқа жойга олиб ўтилади. Одам савдоси бизнесига бир қатор давлатлар жалб қилинган. Яъни, қайсидир давлатдан тирик товарлар олиб чиқилса, иккинчи давлатга одам савдоси қурбонлари етказиб берилади. Жинсий эксплуатация, мажбурий меҳнат, тиланчилик ва инсон органлари трансплантацияси одам савдосининг энг кўп тарқалган турларидандир. Замонавий қулликка қарши кураш мақсадида БМТда "Дўстлар гуруҳи" номли кўнгилли норасмий бирлашмаси ташкил этилган.

Хавфсизлигимизга таҳдид солаётган терроризм, одам савдоси ва бошқа трансмиллий жиноятларга қарши муросасиз курашимиз, доимо огоҳ ва хушёр бўлишимиз лозим.

Одам савдосига қарши курашишда аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида иллатнинг оқибати ҳақида тушунтириш ишларини олиб бориш, фуқароларни мавжуд ҳолатдан огоҳ этиш муҳим.

Шарофиддин ТЎЛАГАНОВ

Яқинда бир онахон изтиробли воқеани сўзлаб берди...

"...Биргина нотўғри қарорим бошимизга не кунларни солмади. Турмуш ўртоғим узоқ йиллардан буён Россияда ишларди. Уч қизнинг барини турмушга узатиш керак. Уйни таъмирлаш, тўй қилиш учун анчагина маблағ зарур. Отасига ёрдам бўлсин деб, яққаю ягона ўғлимни олий ўқув юртига кириш истаги борлигига қарамай хорижга боришига ундадим. Ота-бола бирга ишласангиз, кўпроқ пул топасиз, уйлар соламиз, сенга машина оламиз. Ийгитнинг моли ерда. Уқининг эрта-кечи йўқ. Аввал пул топ, дея тақдорлашдан чарчамасдим.

Ҳою-ҳаваслар ҳақидаги куйинишлар, кўз ёшлардан сўнг, ўғлим иложсиз, раъиймини қайтара олмай сафарга отланди. У ерда бир неча йил отаси билан ишлади. Таниш-билиш орттирди. Дўстларига ишониб, мустақил иш бошлашини айтганида жуда хурсанд бўлдим. Ўғил бола йўлини топиб олади, деб, дўстлари қимлиги, қандай иш билан шуғулланаётганига қизиқмабмиз ҳам. У юбораётган пулларга махлиё бўлиб, виждонимизни гафлат босаверибди.

Унинг ҳалокатли йўлга қадам қўйгани ҳақида эшитганимизда довдираб қолдик. Аҳолини кўриб, алам ва изтироб вужудимни эгаллаб олгандек бўлди. Соч-соқоли ўсган, фикрлаши ҳам ўзгача. Дўст деб, бир гуруҳ зарарли диний оқим тарғиботчиларининг қармоғига тушибди. Уларнинг сўзларига ишониб, ҳаракатларига шерик бўлибди, топшириқларини бажарибди. Отаси унинг аҳолини кўриб, тезроқ уйга

"БОЛАМИНГ ЙЎЛДАН АДАШИШИГА САБАБЧИМАН"

Огоҳлик – давр талаби

Дўст деб, бир гуруҳ зарарли диний оқим тарғиботчиларининг қармоғига тушибди. Уларнинг сўзларига ишониб, ҳаракатларига шерик бўлибди, топшириқларини бажарибди.

қайтишини тушунтирди. Лекин у ҳадеганда кўнмади. Минг ёлвориб, дўқ-пўписа қилиб, мажбурлаб уйга қайтариб олиб келди. Аммо ўғлимизни бой бериб бўлган эканмиз. Унинг аввалги беғубор қарашлари заҳарланган, савол берсам, кўрслик билан жавоб қайтарар, кўзларида меҳр балқимас, совуққонлик эгаллаб олганди. Бирор нарсами айтиб, насиҳат солсак, аксинча, менга ақл ўргатиб, либосим, қориштурушимдан камчилик топарди. Қўшнилар билан узоқроқ гаплашиб қолсам ҳам тергарди.

Уни хорижга боришга мен мажбурлагандим. Энди билсам, пул топсин деб, фарзандимга душманлик қилиб қўйган эканман. Бориға қаноат, шукрона этмаганим оқибати бу. Бахтимга маҳалла бор экан. Улар имкон қадар ўғлимни соғлом ҳаётга қайтаришга уринди. Бир жойда кўним топиб ишлашига сабабчи бўлди. Кундалик аҳоли, рухияти, юриш-туришидан хабардор бўлишди.

Минг афсуслар бўлсинки, фарзандимда аввалги билим олишга қизиқиш, шижоат, интилиш сўнган эди. Бир уйда яшасак-да, ўртадаги меҳр-оқибат, муҳаббат ришталари омонатдек.

Эҳтимол, оила курса ўзгарар, деган ният билан уни уйлантирдик. Дастлаб, оиласига, фарзандига

меҳр қўйгандек туюлди. Бироқ совуққонлик уни тарқ этмади. Онгида ҳамон носоғлом гоёлар заҳри кетмагандек кўринадди. Чеҳрасига боқиб аввалги самимийлик, соддадилликни қидираман. Маъносиз қарашлар, лоқайдлик, заҳархандаликни кўриб йиғлашим, мен айбдор онангни кечир, дегим келади. Бир пайлар ўқиб, ўз устида ишлаб келажақ режаларини тузган боламни мақсадсиз одамга айланishiга сабабчи бўлдим. Нотўғри қарорим билан унинг қалбига озор етказдим. Орзулари ҳақида гапирганида қулоқ солмади. Куртак очган умид ва истақларини сўндирдим".

Онахоннинг ҳасратларини эшитиб, қалблар титрайди. Ҳою-ҳавас тўрига илиниб, фарзандининг келажаги, орзулари, покиза туйғулари, қулғуларини бой берган аёлнинг кечинмаси оғир тошдек қадалади, кўнгилларга. Улар-ку, бир амаллаб, ўғлини гумроҳлар қўлидан юлқиб олиб, ҳаётга қайтаришга ҳаракат қилибди. Аксинча, фарзандини хато йўлга киришига имконият эшигини очиб бериб, англаганда ҳам бариға кўл силтаётган, ўткинчи орзу-ҳавас илинжида хорижга чиқишига "ташаббус" кўрсатиб, пинагини бузмасдан оғиз қўптириб мақтанаётганлар ҳам топилади. Улар бойлик ортидан қувиб, фарзандининг келажаги, оила бахтини елга совраётганини англамиканлар?!

Камола ПОЛВОНОВА

БОЛА ТАОМНОМАСИ

4-7 ЁШДАГИ БОЛА БИР КЕЧА-КУНДУЗ ДАВОМИДА ИСТЕЪМОЛ ҚИЛИШИ ЛОЗИМ БЎЛГАН МАҲСУЛОТЛАР

– Ўғлим, «пахлавонлар бўтқаси»дан ейсанми? Ҳар куни бўтқа еган бола ақлли, кучли бўлади. – Қизалоғим, стакандаги сутни охиригача ичгин, эртақдаги малика ҳам сутни яхши кўради-ку, шундай-ми?

Гўзаллик салонида визажист бўлиб ишловчи Лола ва унинг фарзандлари учун тонг шундай бошланади. У болаларига фойдали нонушта едириш учун ҳар куни ҳар хил «баҳоналар» ўйлаб топишдан чарчамайди. Бола соғлом бўлиб вояга етишида соғлом овқатланиш, организм витамин ва минераллар билан тўйиниши қанчалик муҳимлигини яхши англайди.

– 4 ёшли бола истеъмол қиладиган овқатнинг кунлик калорияси 1700 ккал. 5 ёшли бола учун 2000 ккал. яқин, 6 яшар бола учун эса 2200 ккал. атрофида бўлиши керак, – дейди олий тоифали болалар шифокори Шариф Пардаев. – Кунлик калориялар шу тарзда тақсимланади: 25 фоиз калория нонушта ва кечки овқатга, 40 фоиз атрофида тушлик ва 10 фоизи тушдан кейинги тамаддига тўғри келиши зарур. Ўсаётган организм етарли миқдорда оқсил олиши жуда муҳим – тана вазнининг ҳар килограммига 3-3,5 граммгача. Ёғлар бола тана вазнининг ҳар килограммига 3 грамм, углеводлар эса 15 граммгача бўлса, етарли.

Демак, организмга керакли оқсил, углевод ва ёғларни олиш учун бола гўшт, нон, ёғ, сут маҳсулотлари, мева ва сабзавотлардан ҳар куни, творог, тухум, балиқ гўштини ҳафтасига 2-3 марта истеъмол қилиши зарур экан. Мутахассисларнинг таъкидлашича, 4 ёшдан бошлаб болада тўрт маҳал овқатланиш тартибини шакллантириш мумкин. Айрим болаларда иккинчи нонуштага ва уйқудан олдин нимадир еб олишга эҳтиёж бўлади.

– Овқатланиш вақтлари орасидаги мuddат 4-5 соатдан ошмаслиги зарур, – давом этади шифокор. – Бола ҳар куни бир вақтда овқатланишга одатланин. Агар болангиз соат тўққизда ухлаганга ётадиган бўлса, кечки овқатни икки соат олдин бериш мумкин. Боланинг овқат рақсонига сунъий кимёвий қўшимчалар қўшиб тайёрланган

маҳсулотларни киритмаслик керак. Мактаб ёшигача бўлган болалар истеъмол қиладиган таомларга сирка, хантал, мурч, ерқалампир қўшиш мумкин эмас. Бу маҳсулотлар овқат ҳазм қилиш тизими аъзоларининг шиллиқ қаватини зарарлайди. Дудланган, маринадланган маҳсулотлар ва тузламалар, кўзқорин, қайта ишланган гўшт маҳсулотлари – колбаса, сосиска, қаҳва, аччиқ чой бола организми учун фойдали эмас.

Боланинг меъёрида ривожланишида витамин ва минералларга бой овқатланишнинг аҳамияти жуда катта. Парҳезунослар тавсиясига кўра, 4-7 ёшдаги бола бир кеча-кундуз давомида 250-500 г сабзавот, 170 г нон, 60 г қора нон, 50 г ёрма ва макаронлар, 150-200 г мевалар, 15 г қуруқ мева, 110 г гўшт, 500 г сут ва сут маҳсулотлари, яримта тухум, 50 г творог, 30 г сариеғ, 60 г шакар, 10 г ўсимлик ёғи, 15 г сметана, 3 г туз истеъмол қилиши мақсадга мувофиқ. Сууюклик миқдори бу ёшда 1,5 литр ҳисобланади. Болага оддий сувдан

ташқари шарбатлар, ҳўл мевалар, мева қоқиларидан тайёрланган компотлар, кисель, қатиқ маҳсулотлари ва сут ичириш, газланган ширин ичимликлардан бермаслик керак.

Боғчага қатнайидиган болада овқатланиш тартибига риоя қилиш, кунлик калорияларни ўзлаштириш имконияти юқори. Чунки боғча ошхонасида боланинг углевод, оқсил, ёғларга бўлган кунлик эҳтиёжига қараб таомнома тузилади. Фарзандини уйда тарбиялаётган оналар ҳам болани овқатлантиришда хилма-хилликка, маҳсулотларнинг калориясига эътибор қилишлари, бола учун бола организмга тўғри келадиган овқатларни тайёрлаб беришлари зарур.

Нонуштага сутли бўтқа, творог қўшиб тайёрланган таом, куймоқ, шир-гуч ёки бутерброд, компот, тушликка димлаб ёки қайнатиб пиширилган гўшт (қайнатилган гуруч билан бирга), шўрва, товуқ гўшти, қовоқ, 150 мл компот, 50 г сабзавотли салат, 90 г нон, тушдан кейинги тамаддига ёнғоқ, майиз, пе-

ченье, булочка, мевалар, кефир, сут, кисель, кечки овқатга ёрмалардан тайёрланган енгил таом, нон, компот бериш мумкин. Болага кечки овқатга серёғ гўшт ва дуккакилардан тайёрланган таомларни бермаслик керак.

Оилавий шифокорлар фарзандини қўриққа олиб келган оналарнинг жуда оз қисми болаларни овқатлантириш борасидаги тавсиялар билан қизиқишини таъкидлашади. Боласини қийнаётган таъкидлашди. Боласини қийнаётган таъкидлашди. Боласини қийнаётган таъкидлашди. Боласини қийнаётган таъкидлашди.

Фарзанди ҳам ақлан, ҳам жисмонан етук бўлишини истаган, соғлом ҳаёт тарзи тарафдори бўлган ҳар бир ота-онага мутахассислардан сўраб-билиб, махсус адабиётларни варақлаб кўриб, ўз оила-сида овқатланиш маданиятини шакллантиришга эса ҳеч қандай тўсиқ йўқ.

Зилола ОМОНОВА

БИЗНИ ТАЪҚИБ ЭТАЁТГАН “ФАСТ-ФУД”ЛАР

Яқинда бир дугонам уч нафар фарзанди билан уйимизда меҳмон бўлди. Бор маҳоратимни ишга солиб уларни бирор тансиқроқ таом билан сийламоқчи бўлдим. Бироқ дугонам “Сизни уринтиришни истамайман. Ундан кўра бирор бир кафега бориб бир лавашхўрлик қилайлик. Болалар ҳам хурсанд бўлади”, деди. Анъанага айланиб бораётган бу одат – кафеда меҳмон кутиш ўзбекчиликка тўғри келмаслигини, “хот-дог”, “гамбургер”, “лаваш” сингари ярим тайёр маҳсулотлар болалар соғлигига зарарли эканини дугонамга айтиб ўтирдим. Меҳмоннинг иззатини қилиш мезбоннинг бурчи. Дугонамни кузата туриб, фарзандларимизни “фаст-фуд”ларга ўзимиз ўргатаямиз-ку, деган уйга бордим.

Фарзанд – ота-онанинг орзуси, қувончи, бахти. Ҳар бир она фарзандининг соғлом, бақувват, бахтли-саодатли бўлиб улғайишини истайди. Бироқ боланинг яхши ўсиши, ривожланиши, аввало, тўғри овқатланишга боғлиқ эканини барчамиз ҳам билармаймиз. Ёки билсак-да, жиддий эътибор қаратмаймиз.

Бугун дунё миқёсида “хот-дог”, “гамбургер”, “чизбургер”, “чипс”, “лаваш” сингари тез тайёрланадиган егуликлар билан қорин тўйгазиш урфга айланган. Бу ҳолатнинг айниқса, мактаб ёшидаги болаларда кузатилиши масалага жиддий ёндашишни талаб этади.

– Мактаб ёшидаги болаларда ошқозон касалликлари тез ривожланади, – дейди педиатр Озода Файзиева. – Бунга сабаб – нотўғри овқатланиш. Масалан, мактабга шошаётган бола бафуржа нонушта қилмайди. Баъзан ўзимиз, йўлда еб кетсанг

ҳам бўлади, дея боланинг қўлига ул-бул тутқазиб юборамиз. Тушликка деб берилган пулни эса кўпчилик болалар компьютер уйинлари ёки ширинликларга сарфлайди. Айримлари эса ҳар куни тез тайёрланадиган “фаст-фуд” ларни истеъмол қиладди. Шу тарика боланинг овқатланиш тартибига путур этади. Натижада ферментлар фаолияти бузилиб, ошқозон ости бези функцияси ёмонлашади ва боланинг ошқозони ишдан чўка бошлайди.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, ўқувчи дарс жараёнида катта миқдорда энергия сарфлайди. Лекин бу боланинг қорнини сосиска, “гамбургер” ёки турли ширинликлар билан тўлдирish керак, дегани эмас. Негаки бундай маҳсулотларнинг ҳаммасини ҳам организмда яхши сўрилади деб бўлмайди. Уларнинг аксарияти ошқозон учун зарарлидир.

– Айниқса, болага савдо расталарини тўлдириб турган турли ширинликлар, сақич ҳамда газли ичимликларни умуман бермаслик керак, – дейди О. Файзиева. – Чунки уларнинг таркибида бола организми учун зарарли бўлган кимёвий қўшимчалар мавжуд.

Афсуски, кўпчилик ота-оналар бу маҳсулотларнинг зарарини билмаган ҳолда фарзандларига сотиб олиб беришади. Айрим ота-оналар боласи егулик учун берилган пулни нимага сарфлаётгани билан қизиқмайди ҳам.

Ҳатто, аксарият мактаб ошханаларида ҳам бу каби маҳсулотлар бемалол сотилишига гувоҳ бўламиз. Бу ҳолга мактаб раҳбарияти ҳам, ўқитувчилар ҳам негадир бефарқ қарашаётгани ажабланарли.

Ҳўш, умуман мактаб ўқувчиларининг таомномасидан нималар ўрин олиши керак? Аввало, болаларнинг овқатланиш жадвали доимо диққат-эътиборда бўлиши ва унда қатъий тартиб ўрнатиш лозим. Бунда ўз вақтида иссиқ овқат ва керакли маҳсулотларни истеъмол қилиш муҳим рол ўйнайди. Масалан, сут, балиқ, гўшт, тухум каби оқсилга бой маҳсулотлар ва енгил ҳазм бўлувчи сабзавот ва мевалар нафақат боланинг ошқозони учун, балки бутун организм ва иммун тизими учун фойдалидир. Бундан ташқари, кўчадаги газли ичимликлар ўрнига оналаримиз фарзандларига уй шароитида мевали шарбатлар, чойлар ёки оддий қайнатиб совутилган сув тайёрлаб берсалар фойдадан ҳоли бўлмайди. Зотан, фарзандларимизнинг ана шундай фойдали маҳсулотларни истеъмол қилишлари уларнинг ҳам ақлий, ҳам жисмоний жиҳатдан бекам-кўст ривожланишига замин яратади.

Феруза РАҲМОНҚУЛОВА

Дил изҳори

юборай десам, ота-онангиз асраб-авайлаб ўстирган ёлғиз қизини тўшақда ётган бемор йигитга бермаслиги мумкин, деб ўйладим. Қолаверса, соғайиб кетишимга кўзим ҳам етмасди. Сабаби, аҳволим жуда оғир эди-да. Оллоҳ насиб этса, тез кунда бирга бўламиз, биз бахтли бўламиз, албатта. Хайр, соғ бўлинг, деб сизни соғиниб қолувчи, Алишер”.

Хатни ўқиб, ўзимдан ҳам, Алишер акамдан ҳам нафратланиб кетдим. Йиғлайвериб, кўзларим қизариб кетганди. Бу ҳақда онамга айтдим. Унинг хатини кўрсатдим. “Қизим, бу ҳақда нега аввалроқ айтмадинг? Мен сени бахтли қиламан, деб бахтсиз қилиб қўйдимми?”, – дея куйинди онажоним. Менинг бошқага тўй бўлаётганим эндигина оёққа турган инсон учун оғир зарба бўлмайди? Мен унга ёмон-

Ешим 25 да. Алишер акамни илк бор кўрганимдаёқ севиб, унга ип-сиз боғланиб қолгандим. У ҳам мен ўқийдиган олийгоҳнинг талабаси эди. Кўп вақтимизни бирга ўтказардик. Киноларга борар, истироҳат боғларида бирга сайр қилардик. Биз вақтнинг қандай ўтганини сезмас, юраклар севи оловидан ловулларди. Ўқишни тугатиб, уйга қайтаётганимда Алишер акам эртагаёқ совчиларни юбораман, деганида, уялганимдан юзларим қизариб кетганди...

Қишлоғимга қайтиб, мактабга ишга

бўлмасмиди, дея ич-ичимдан эзилар, қалбим йиғларди. Уйга келгач, онам йигит ёқдим, деб сўраганида, билмадим, дедим хафа бўлиб, “Совчиларга нима деб айтайлик”, деганида, “Ўзингиз биласиз”, дедим.

Ота-онам хурсанд бўлиб тўйга тайёргарлик кўришмоқда. Бироқ менинг ичимга чироқ ёқса ёришмайди, кўнглим ғаш. Гўёки, ўзга одамга айланиб қолгандекман. Севмаган инсон билан оила қуриш нақадар оғир эканини бугун юрак-юрақдан ҳис этяп-

зирқиратса ҳам, қийналиб бўлсада юришга интилдим. Бордию тўшақка миҳланиб қолсам, сизнинг висолингизга етиша олмаслигимни билардим. Сизсиз яшаш мен учун ўлимдан ҳам оғирроқ эди. Операциядан чиққач, нарқознинг таъсирида алаҳсираб исмингизни айтиб қақрибман. Энг оғир кунларимда суратингизга термулиб, хаёлан сиз билан суҳбатлашардим. Тезроқ олдингизга учиб боргим келарди. Афсуски, бунинг имкони йўқ эди. Оллоҳнинг раҳми келдими ёки севгин-

ТАҚДИР ҲАМ ҲАҚИҚАТ ТАДБИР ҚИЛАЙ?

жойлашдим. Уйимиздан совчиларнинг оёғи узилмасди. Мен эса ота-онамга севган йигитим бор, дейишга уялиб, бир-икки йил ишлайман, ҳали ёшман, деб айтар, Алишер акамнинг совчиларини умид билан кутардим. Аммо орадан бир ҳафта, ўн кун ўтса ҳамки, унинг совчиларидан дарак бўлмади. Уни йўқлашга қизлик гурурим йўл бермади. Орадан уч ой ўтгач, у кўнгирак қилиб, онаси жиддий операция бўлгани учун совчиларни бир ойдан сўнг юборишини айтиб, хайрлашди. Кўнглим бироз таскин топгандек бўлди. Бироқ орадан бир йил ўтса ҳамки, унинг совчилари келмасди. Алишер акам билан бир вилоятда яшасак-да, унинг оилавий аҳволидан хабардор эмасдим. Бир ярим йилдири, кўнгирак қилмагани учун гўёки бир фалокат юз бергандек юрагим ғаш эди. Бир куни онам: “Олийгоҳни тугатганимга ҳам бир йилдан ошди, дугоналарнинг турмуш қуриб, фарзандли бўлишди. Келаётган совчиларни қайтараяпсан? Агар кўнглингга ёққан йигит бўлса айт. Отанг иккимиз сенинг бахтли бўлишингни истаймиз”, дея бир йигитни мақтай кетди. Алишер акамга кўнгирак қилдим. Аммо унинг телефони ўчирилган эди. Нима қилишимни билмай, аросатда қолгандим. Ноилж онам айтган йигит билан учрашишга рози бўлдим. Учрашувга чиқаяпману, оёқларим ўзимга бўйсунмайди. Шу йигитнинг ўрнида Алишер акам бўлса

ман. Фарҳод ака мени севиб ардоқлар, аммо мен-чи? Мен уни севолмайман-ку! Ўзимни ҳам, уни ҳам бахтсиз қилиб қўймайманми? Ўйланавериб озби кетдим. Кейинги кунларда юрагим тез-тез оғрийдиган бўлиб қолди. Гарчи ўзга йигитга унаштирилган бўлсам-да, Алишер акамнинг муҳаббати билан яшаб келаяпман. Юрагимда умид учқони бор. Ўйлаб ўйимнинг охирига етолмайман. Бугун эрталаб Алишер акамдан sms-хат келибди. “Менинг Гулнорам! Хатимни ўқиб, мендан хафа бўларсиз. Онам соғайиб, шифохонадан чиққач, автофалокатга учраб, ҳозир даволана-япман. Шифокорим: “Биз бор имкониятимизни қилаяпмиз. Агар ўзингиз ҳам ҳаракат қилмасангиз, юриб кетишингиз қийин”, деб айтганида, дунё кўзимга қоронғу бўлиб кетди. Мен ўзим учун ҳам, сиз учун ҳам яшашим керак-ку, дея дард, оғриқ суяк-суяқларимни

гиз куч бердими билмадим, мўъжиза рўй бериб, аста-секин юра бошладим. Оллоҳга шукрлар бўлсинким, оғир кунлар ортада қолди. Ҳозир ҳасса-таёқсиз мустақил юра бошладим. Бугун эрта шифохонадан чиқаман. Гулнора, мендан ўзга инсонни севолмаслигини, мени кутиб яшашингизни биламан. Ташкентдан уйга қайтгач, расмингизни ота-онамга кўрсатганимда, улар рози бўлишганди”.

Хатнинг ярмини ўқигач, бир зум ҳайкалдай қотиб қолдим. Қўлларим қалтирар, дод деб йиғлагим, бақиргим келарди. Бу нима? Тақдир ўйиними, ёки қисматми? “Совчиларни олдинроқ

лиқни раво кўрмайман, аммо ногирон бўлса ҳам у билан бахтли бўлишимга ишонаман.

Ўқинда тўйим бўлиши керак. Тўйни тўхтатиб, Алишер акамнинг совчиларини кутайми? Ёки пешонамга ёзилгани шу экан, дея севмаган йигит билан бахтли бўлишга ҳаракат қилайми? Агар тўйни қайтарсам, ота-онамнинг обрўсига таъсир қилмайдами? Қандай йўл тутсам, тўри иш қилган бўламиз? Менга маслаҳат беринг, азизлар!

Гулноранинг дардини оққа кўчирувчи
Сафия НАЗАРОВА

Сўранг, жавоб берамиз!

ТЕЗЛИКНИ ЎЛЧАШ УСКУНАЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ МЕЪЁРИ

– Автомобил тезлигини ўлчаш воситалари, яъни радарлар ҳам метрологик текширувдан ўтказиладими? Бундай радарларга қандай ҳужжат берилади?
Олимжон ОЧИЛОВ,
Самарқанд вилояти

“МХКМ” ДК бўлим бошлиғи Фатхулла ТўЛАГАНОВ:
– Автомобил тезлигини ўлчаш воситалари “Ўзстандарт” агентлиги томонидан тасдиқланган. Адлия вазирлигида 2016 йил 4 майда 2782-сон билан рўйхатга олинган “Текширувдан (қиёслашдан) ўтказилиши лозим бўлган ўлчаш воситаларининг рўйхати”га асосан 1 йилда бир маротаба метрологик текширувдан ўтказилиши лозим. О’з DSt 8.003:2005 “Ўлчаш воситаларини қиёслаш. Ассосий қоидалар” стандартнинг 4.10-бандига асосан, қиёслашнинг ижобий натижалари қиёслаш воситалари ва усуллари жорий қилинган ҳужжатларига мувофиқ расмийлаштирилади ва қиёслаш сертификати билан тасдиқланади.

– Йўл ҳаракати хавфсизлиги ходимидан ҳайдовчи тезликни ўлчаш воситасини текширувдан ўтганлиги тўғрисидаги сертификатни талаб қилишга ҳаққи борми?
Муроджон РАҲМАТУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳри

– Ўзбекистон Республикасининг “Ички ишлар органлари тўғрисида”ги қонуннинг 8 моддасига мувофиқ “Агар қонунда бошқача қоида белгиланмаган бўлса, ички ишлар органлари ҳар бир фуқарога ўзларида мавжуд бўлган, унинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига бевосита дахлдор бўлган ҳужжатлар ҳамда материаллар билан танишиш имкониятини таъминлаш шарт”, деб кўрсатилган.

– Республикада қайси турдаги радарлардан фойдаланишга рухсат этилади? Фото ва видео радарлар билан фойдаланиётган ноутбуклар ҳам текширувдан ўтказиладими?
Отажон ОЛЛОЁРОВ,
Хоразм вилояти

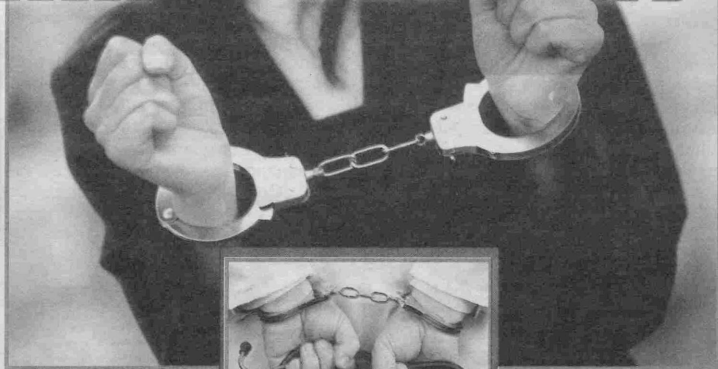
– Ҳозирда юртимизда Ўзбекистон Республикаси ўлчаш воситаларининг давлат реестрига киритилган “Искра-1”, “Искра-видео”, “Искра-видео-2”, “Радис”, “ВИЗИР”, “ВИЗИР 2М”, “КРИС”, “АМАТА”, “АРЕНА” ҳамда “КОРДОН” русумли тезликни ўлчаш ускуналаридан фойдаланишга рухсат этилган. Нормаланган метрологик хусусиятларга эга бўлмаган дастурий таъминот ва аппаратли комплекслар давлат метрологик текшируви ва назорати объекти ҳисобланмайди. Бу соҳада “Ўзстандарт” агентлиги томонидан тасдиқланган норматив-ҳуқуқий ҳужжат “Техника воситаларини ўлчов воситалари жумласига киришти Мезонлари” 2016 йил 3 октябрда 2829-сон билан Адлия вазирлигида рўйхатдан ўтказилди. Ушбу ҳужжатга асосан айтиш мумкинки, фақатгина ўлчаш характеристикалари бўлган объектларгина ўлчаш воситаси ҳисобланади.

Латофат САЪДУЛЛАЕВА
тайёрлади.

НАФСНИНГ «ПАЙИ» КЎЧАЛАРИ

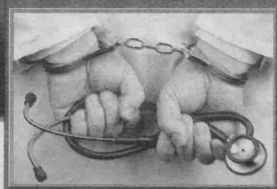
Инсон мудом танловлар билан тўқнашиб яшайди. Шу танловлараро аниқ мақсадни белгилайди, ўз йўлини топади. Аммо ушбу мақсади сари оғишмай боришда унга қутқу солувчи сабаблар қуп: кибр, нафс, иродасизлик...

аниқ билади.

Мактаб раҳбари бўлган аёл ўз ходимига иши сақланиб қолишини истаса «фагон сўм берасан» деган талабни қўйганда нималарни ўйлаган экан-а?.. Бу пайти нафснинг қай йўлари уни банд этган билмадигу, ҳуқуқ-тартиб идоралари ходимлари томонидан қўлга олинган, айтган гапларидан минг-минг пушаймон қилди. Йиллар давомида мисқоллаб йиққан обрўйи бир сонияда ҳавога совурилиб кетгани, гулдай болалари, жамоаси ўртасида ҳурматини йўқотганини ўйлаб юраги тилка-пора бўлади. Аммо ортга йўл йўқ. Мактаб раҳбарининг ходимидан таъмагирлик қилиб олган 200 доллар туфайли унга суд ҳукмига кўра тегишли жазо тайинланди...

Дуппа-дурост фикрлайдиган аёл дипломли, ўқимишли

бўлишни исташи табиий ҳол. Бироқ бу эзгу хоши-истакни рўёбга чиқариш учун тўғри йўлдан – илм йўлидан бўрмай, фарибгарнинг фикрига таянсачи? Институтнинг сохта дипломини сотиб олсачи? «Қайсидир бир боғчадаги мутахассиснинг дипломини ким ҳам суриштириб ўтирибди?» деган хом хаёлга ўзини ишонтирсачи? Афсуски, бунинг оқибати у кутгандай бўлмади. Жамиятдаги ҳар соҳа, ҳар бир тузилма бир-бири билан чамбарчас боғлиқ эканини, энг чекка ҳудуддаги муассаса ҳам ўз ҳолича фаолият юритмаслигини англаганини унга қимматга тушди...

Бу аёллар қилган ишлари фақат ўзига кўриниб, бошқаларга пинҳон бўлган кўринмас нафс йўли эмас, жиноят эканини аллақачон англаб етди. Таъма илмининг

қилаётган аёллар ҳақида эшитиб қоламиз. Бу аёллар ўзлари учун алоҳида қонун ишлаб чиқилмаганини яхши билишади. Шунга қарамай, бундай раҳбар аёллар ҳамон борлиги кишини сергак торттиради.

Бугун жиноят йўлига кириб қолган, ҳаётда ўз йўлини топа олмаган хотин-қизлар қаторига зиёли аёлларнинг ҳам қўшилиб қолаётгани ташвишланарли ҳолат. Сабаби, жойларда ҳуқуқбузарликларни камайтириш юзасидан ўтказилаётган профилактика ишлари аҳолининг ишга, ўқишга жалб қилмаган қисми ўртасида кўпроқ ўтказилади. Бу борада айтиш керакки, яхши томонга ўзгаришлар бор.

Агар рақамлар мисолида айтадиган бўлсак, вилоят прокуратураси маълумотларига кўра, ўтган йил бошидан буён Самарқандда 863 жиноят аёллар томонидан содир этилган. Ушбу рақамлар 2015 йил билан солиштирилганда 6,3 фоизга кам – бу яхши. Бироқ аёллар томонидан содир этилаётган жиноят турлари кўпайиб бормоқда. Яъни, товламачилик, ўғирлик, гиёҳвандлик, талон-тарож, одам савдоси, сохта тadbиркорлик, фарибгарлик, порахўрлик, чегарани ноқонуний бузиш сингари жиноятларда охиридаги ҳақиқат қўли борлигини айтишининг ўзи истиҳолали.

Юқорида таъкидланганидек, жойларда хотин-қизлар кўмиталари, ички ишлар идоралари ходимлари ва бошқа ташкилотлар ҳамкорлигида жиноятчиликнинг олдини олиш бўйича профилактика ишлари доимий равишда олиб борилади. Лекин ўзи тарғиботчи бўлган, катта ёки кичик бир жамоани бошқариб турган аёлларга нафс йўлининг охири вой эканини ким тушунтиради? Арзимас туҳфа, миннатдорчиликдек кўринган таъма коррупция сингари оғир жиноятга йўл очиб бераётганини ўзини англаган, аниқ йўлини танлаган аёлга қандай тушунтириш мумкин?

Гулруҳ МҶМИНОВА

– Сўнгги пайтда одамлар негадир жуда тунд бўп кетаёттир, – деди пивохона хўжайини. – Бу об-ҳавонинг таъсиридан. Осмон тўла булут, қовоғини очай демайди. Ёмғир қуйгани-қуйган. Тунд бўлмай илоҳинг йўқ. Нима ҳам дейсан Одамзот – хом сут эмган охири банди-да.

У гапининг тасдиғини кутгандек менга қаради. Индамадим. Айтилган фикр менинг шарҳу шаҳодатимга муҳтож эмасди. Юраки ззадиган оғир сукунат чўқди. Пивохона оғаси стаканларни ювиш билан машғул. Бир пайт эшик очилиб, остонада оқ сочли кичкинагина аёл кўринди.

– Бизнинг хўжайин бу ерга кирмадими? – деб сўради у.

– Хўжайинингиз ким экан?

Аёл кимлигини айтди. Майхоначи ўйланиб турди-да, тузук-қуруқ бирор нарсани эслай олмади, чамаси, бошини ирғади:

– Йўқ, танимас эканман.

– Нега танимайсиз? Барваста, кўнғир мўйловли, даванғирдай одам.

– Э-е, ўзимизнинг Кор демайсиэми! – деб хитоб қилди хўжайин. – Корни жуда-а яхши танийман-да. Лекин бир-икки ҳафтадан бери унга кўзим тушмади. Аёл бошини асабий силкитди.

ИЛТИМОС

(Ҳикоя)

– Касалхонада эди. Операция қилишди. – Об-бо, - бошини чайқади хўжайин. – Чаток бўпти-ку!

Бу янглик уни мутлақо ажаблантирмади.

– Бугун хўжайиним биринчи марта кўчага чиқди, – деб гапида давом этди аёл. – Мабодо, бу ерга бош суқса, сиздан илтимос, унга айтинг, ичимлик деган нарсани асло оғзига ола кўрмасин. Операциядан кейин мутлақо ичиши мумкин эмас. Дўхтир қатъиян ман қилган.

– Бўмасам-чи, – деб минғирлади пивофуруш.

– Айтасиз-а?

– Албатта, айтаман.

Эшик олдида етганда аёл яна ортига бурилди ва тортиниброқ илтимос қилди:

– Яна айтингки, тезда уйга борсин.

– Хўп, – деб ваъда берди хўжайин.

Аёл кетиши билан хўжайин яна стаканларни ювишга киришди. Бўлган суҳбат ҳақида оғиз очмади. Ўн дақиқача ўтди. Эшик тагин очилиб,

кўнғир мўйловли бесўнақай бир одам кириб келди.

– Ў-ў, дўстим

Кор! Бормисан,

омонмисан! – деб хушнуд қарши олди уни хўжайин.

Кипригини пирпиратганча бир лаҳза туриб қолган Кор, “бир култумгина” дейишга ҳам улгурмади. Шишанинг култиллагани эшитилди. У қадаҳни шартта кўтариб, лабига олиб борди ва хузур қилиб сиқорди.

– Бугун биринчи марта уйдан чиқишингми, дейман?

Мижоз бошини сарак-сарак қилди.

– Сен қаердан биласан?

– Хотининг айтди.

– Хотиним келдими?

– Хўзиргина келиб-кетди.

– Тинчликми? Нега келган экан?

– Билмасам, – деди хўжайин. – Сенга ичиш мумкин эмас, дедими-ей. Зудлик билан уйга борармишсан.

Мижоз жилмайди. Жилмайишида мулоиймлиқ жилвалангандай бўлди.

– Яна битта куй-чи, – деб илтимос қилди у.

Русчадан Кулман ОЧИЛОВ таржимаси.

Oil va Jamiyat

Ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий газета

Обуна индекси – 176

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси, “Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш” ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва “Соғлом авлод учун” халқаро хайрия фонди

Бош муҳаррир: Воҳид Луқмонов

МАНЗИЛИМИЗ:

Тошкент – 100000. Амир Темур кўчаси 1-тор кўча, 2-уй.

Қабулхона: (факс) 233-28-20, Котибият: 233-04-35, 234-76-08

E-mail: oilvajamiyat@mail.ru

Web-site: oila-va-jamiyat.uz

Газета 2013 йил 20 мартда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 10-2995 рақами билан рўйхатга олинган. Буюртма Г – 126. Формати А-3, ҳажми 2 табок, Адади – 8002. Баҳоиси келишилган нархда.

Босишга топшириш вақти – 15:00 Топширилди – 15:00

Навбатчи муҳаррир: О. Жумабоев

Навбатчи: Ш. Мўминова

Мусахҳах: С. Сайдалимов

Саҳифаловчи: А. Маликов

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди

ISSN 2010-7609

123 5